

напояванитѣ пасища отхранвали голѣми стада добитѣкъ. И когато тия стопани изнасяли на пазара своитѣ жита или добитѣкъ, намирали добра цена: или ги размѣняли съ най-добри земеделски сѣчива, или получавали повече злато.

Така тѣ образували заможна класа. Накупили си маслиненни градини или лозя и обработвали своитѣ имоти съ помощта на евтинѣ човѣшки трудъ — съ роби.

Щомъ имотитѣ били обработвани отъ роби, господаритѣ разполагали съ много свободно време. Тѣ ставали сѣдии и ходѣли на събрания. Така тѣ станали знатни и силни.

Отъ година на година тѣхнитѣ богатства се увеличавали. И тѣ могли да продаватъ своитѣ жита и добитѣкъ по-евтино отколкото дребнитѣ селяни.

Не така било съ дребния селякъ. Неговиятъ приходъ билъ ограниченъ. Отъ това, което добивалъ, трѣбвало да изхранва семейството си, да купува сѣчива и да задоволява други нужди. Обаче, ако се случела и лоша жътва или неприятели отѣпквали посѣвитѣ, тогава той бивалъ безпомощенъ. На туй отгоре и богатиятъ му съседъ го дебнѣлъ да го плякоса. Заемвалъ му семе и злато—веднажъ, че и втори пжтъ.

Дребниятъ селянинъ загазвалъ все по-дълбоко въ дългове. За изплащането имъ и дума да не става.

Минаватъ месеци. Идва единъ день безсърдечниятъ лихварь-земевладѣлецъ, откарва на селянина добитѣка — дребенъ и едъръ — и изгребва житото му изъ хамбара. Тогава отчаениятъ селянинъ му залага имота си — ниви и кжща. И сега обеднѣлиятъ стопанинъ трѣбвало да бжде доволенъ, защото пакъ могѣлъ да обработва своитѣ ниви, да живѣе подъ своя покривъ, макаръ и да е билъ обвързанъ да плаща голѣма лихва.

Ала ненаситниятъ лихварь-земевладѣлецъ отъ година на година увеличавалъ лихвата. Ако селянинътъ не могѣлъ да му внесе уговоренитѣ жита, добитѣкъ и пари, тогава кредиторътъ продавалъ и длѣжника, и жена му и децата му. Продавалъ ги роби въ чужбина.

И нѣмало кой да се застъпи за тия нещастници. Кой? — Управниците — кметъ, чиновници, сѣдии — всички били земевладѣлци!

Тѣзи, които не притежавали нищо, нѣмали граждански права.

За да се отличаватъ отъ обикновения народъ, богатитѣ земевладѣлци и стопани на грамадни стада почнали да се наричатъ благородници и изкарвали, че иматъ божествено произхождение.